

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 53/98

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu konanom 17. decembra 1998 zloženom z predsedu JUDr. Jána Klučku a sudcov JUDr. Viery Mrázovej a JUDr. Tibora Šafárika v konaní o prijatom podnete Mgr. D. K., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 94/96 takto

r o z h o d o l :

Okresný súd Košice I svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 94/96 **p o r u š i l** základné právo Mgr. D. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky v Košiciach (ďalej len „ústavný súd“) bol 12. mája 1998 doručený podnet Mgr. D. K., bytom K. (ďalej aj „navrhovateľ“), v ktorom namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie jeho vecí sp. zn. 1 T 94/96 bez zbytočných prieťahov postupom Okresného súdu Košice I.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 1998 podnet predbežne prerokoval, prijal ho na konanie a uznesenie o prijatí podnetu doručil obom účastníkom konania. Títo sa písomne vyjadrili, že v konaní o prijatom podnete netrávajú na ústnom pojednávaní.

Podľa § 31 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/1995 Z.z. (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z.z.“) ústavný súd vykonal dôkazy potrebné na zistenie skutočného stavu vecí a na získanie podkladov pre svoje rozhodnutie. Podľa § 29 ods. 5 zákona č. 38/1993 Z.z. požiadal predsedu Okresného súdu Košice I o vyjadrenie k obsahu prijatého podnetu. Podklady pre svoje rozhodnutie ústavný súd čerpal i zo zapožičaného súdneho spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 1 T 94/96.

Predseda Okresného súdu Košice I vo svojom vyjadrení zo 16. septembra 1998 uviedol, že „trestná vec obžalovaného Mgr. K. D. doručená na Okresný súd Košice I dňa 12.4.1996 bola podľa rozvrhu práce pridelená na vybavenie JUDr. L. D. Vo veci bolo od jej nápadu zákonným sudcom priebežne a sústavne konané. Jediné zdržanie spôsobila nutnosť doplnenia dokazovania znalcom z odboru cestnej dopravy, u ktorého sa spis nachádzal od 17.6.1996 do konca mesiaca október 1996. Po vyhlásení rozsudku dňa 17.12.1996 tento bol v zákonnej lehote písomne vyhotovený a po podaní odvolania zo strany obžalovaného bez prieťahov predložený na odvolacie konanie Krajskému súdu v Košiciach dňa 28.2.1997“. Ako ďalej uviedol, „po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu dňa 28.7.1997 zo spisového materiálu vyplynulo, že trestná vec bola rozhodnutím Najvyššieho súdu SR v Bratislave odňatá Krajskému súdu v Košiciach a prikázaná na prejednanie

a rozhodnutie Krajskému súdu v Žiline z dôvodu zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach. Základom pre rozhodnutie o odňatí veci bola skutočnosť, že JUDr. K. M., brat obžalovaného, je sudcom Krajského súdu v Košiciach“. Krajský súd v Žiline vec prerokoval a vrátil ju na ďalšie konanie Okresnému súdu Košice I.

Z vyjadrenia predsedu Okresného súdu Košice I ďalej vyplynulo, že JUDr. D. 18. augusta 1997 predložil trestnú vec Mgr. D. K. na rozhodnutie o jej odňatí Okresnému súdu Košice I a o prikázaní inému vecne príslušnému súdu z dôležitých dôvodov podľa § 25 Tr. por.; dôvod, ktorý uviedol, bol rovnaký ako v prípade zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím z 10. septembra 1997 neodňal predmetnú trestnú vec Okresnému súdu Košice I, o čom sa tento súd dozvedel doručením rozhodnutia Krajským súdom v Košiciach 17. októbra 1997.

V súvislosti s touto skutočnosťou JUDr. D. ako zákonný sudca oznámil svoju zaujatosť po zistení, že JUDr. K. M., s ktorým je v priateľskom vzťahu, je bratom obžalovaného. Námietka zaujatosti zákonným sudcom až v tomto štádiu konania bola podľa vyjadrenia predsedu uplatnená preto, lebo „táto skutočnosť z jeho strany nastala až po odňatí veci Krajskému súdu v Košiciach“.

Vyjadrenie predsedu Okresného súdu Košice I obsahovalo konštatovanie, že aj ďalší sudcovia tohto súdu konajúci a rozhodujúci o trestných veciach vyslovili svoju zaujatosť konať vo veci obžalovaného Mgr. D. K. z už uvedeného dôvodu, a preto bola táto vec 19. novembra 1997 predložená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Tento súd 18. februára 1998 rozhodol tak, že žiadosti konkrétnych sudcov Okresného súdu Košice I nevyhoveli (rozhodnutie bolo doručené 27. februára 1998) s odôvodnením, že „iní sudcovia než zaradení na trestnom úseku sa necítia vo veci zaujatí, a teda nie je dôvod prikázať trestnú vec inému súdu“. Týmto rozhodnutím nebola trestná vec obžalovaného Mgr. D. K. odňatá ani jeho zákonnému sudcovi, „a preto JUDr. D. svojou žiadosťou zo dňa 6.3.1998 žiadal uplatniť postup v zmysle § 30 ods. 4 Tr. por. Na základe tejto žiadosti bola trestná vec dňom 1.4.1998 pridelená inému sudcovi, a to JUDr. P. J., okrem iného i z dôvodu, že JUDr. D. už v tomto čase

vykonával stáž na Krajskom súde v Košiciach“. Rovnako JUDr. P. vyslovil v tejto veci svoju zaujatosť a trestný spis bol predložený na rozhodnutie o nej Krajskému súdu v Žiline, ktorý dňa 17. júna 1998 rozhodol o vylúčení JUDr. P. z konania o nej.

Trestný spis sp. zn. 1 T 94/96 obžalovaného Mgr. D. K. bol 3. júla 1998 vrátený Okresnému súdu Košice I a vec pridelená na vybavenie Mgr. K. L., sudcovi občianskoprávneho úseku tohto súdu. Tento sudca 8. septembra 1998 opakovane požiadal znalcov z odvetvia cestnej dopravy a súdneho lekárstva o doplnenie znaleckých posudkov (požiadal o ne ešte v októbri 1997 Dr. D.), avšak ako sa píše vo vyjadrení predsedu Okresného súdu Košice I, „vytýčeníu termínu hlavného pojednávania v súčasnej dobe bráni ešte stále nedodanie urgovaného doplnenia znaleckého posudku z odboru súdneho lekárstva“.

Predseda súdu sa vyjadril aj k námietkam Mgr. D. K. uvedeným v podnete, týkajúcim sa nedoručenia „uznesenia o odvolaní Krajského súdu v Žiline“ a v tomto smere poukázal na to, že spis obžalovaného „sa dlhodobo nachádzal mimo Okresného súdu Košice I“ a po vrátení spisu tomuto súdu Najvyšším súdom Slovenskej republiky (27. februára 1998) bola zásielka (obsahom ktorej bolo predmetné uznesenie) doručená uložením na pošte 15. apríla 1998.

Obžalovaný si ju však nevyzdvihol ani počas jej uloženia na pošte v odbernej lehote do 3. mája 1998, „aj keď podľa relácie poštového doručovateľa a v súlade s uvedeným právnym režimom uloženia zásielky sa v mieste bydliska zdržiaval“.

Zo súdneho spisu sp. zn. 1 T 94/96 sa ústavný súd medzi iným oboznámil s týmito skutočnosťami:

Obžalobu na Mgr. D. K. (ďalej len „navrhovateľ“) pre trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. b) a písm. d) Trestného zákona Obvodná prokuratúra Košice I doručila Obvodnému súdu Košice I (teraz Okresný súd Košice I) 12. apríla 1996. V ten istý deň odoslala tiež poštou oznámenie o tejto skutočnosti obžalovanému.

Navrhovateľ 29. apríla 1996 podal na súde návrh na doplnenie dokazovania a tiež osobitné podanie označené ako „Podnet obč. na postup súdu podľa § 188 ods. 1 písm. f) Tr. por., t. z. na podmiennečné zastavenie trestného stíhania podľa § 307 Tr. por.“

Sudca JUDr. L. D. ako samosudca rozhodol vo veci formou Trestného rozkazu a uznal obžalovaného vinným v rozsahu obžaloby. Doručenie tohto rozhodnutia navrhovateľovi bolo vykázané 10. mája 1996. Navrhovateľ proti trestnému rozkazu podal včas odpor. Termín prvého hlavného pojednávania vo veci súd určil na 11. jún 1996. Navrhovateľ sa konania nezúčastnil, o čom súd vopred upovedomil, a súhlasil, aby tento konal bez jeho prítomnosti. Na tomto konaní boli vypočutí svedkovia - policajti dopravnej polície a znalec z odboru cestnej dopravy. Konanie súd odročil na neurčito z dôvodu doplnenia znaleckého posudku (posúdenie výšky škody motorového vozidla z dôvodu jeho nevyhnutnej opravy), po predložení ktorého mal pokračovať v konaní. Znalecký posudok bol vyhotovený 20. októbra 1996. Súd druhé hlavné pojednávanie určil na 26. november 1996. Navrhovateľ neprevzal ani opakované písomné predvolanie na toto pojednávanie a výzva na prevzatie zásielky mu bola doručená 12. novembra s tým, že odberná lehota skončí 30. novembra 1996. Pojednávanie určené na 26. november 1996 z dôvodu nedostavenia sa niektorých svedkov a neúplnosti znaleckých posudkov bolo odročené na 17. december 1996. Na treťom hlavnom pojednávaní súd konal bez prítomnosti Mgr. K. a poškodenej strany. Boli vypočutí svedkovia a prítomný obvodný prokurátor navrhol uznať Mgr. K. vinným a uložiť mu trest, ktorý konkretizoval. Na tomto pojednávaní bol vyneseny rozsudok 1 T 94/96 s uložením konkrétneho trestu, náhradou škody vo výške 317.704 Sk (vo zvyšku bol poškodený odkázaný na občianskoprávne konanie). Rozsudok bol Mgr. K. doručený 31. januára 1997, proti ktorému podal včas odvolanie (7. februára 1997). Okresný súd Košice I 17. februára 1997 doručil odvolanie Okresnej prokuratúre Košice I a 3. marca 1997 aj Krajskému súdu Košice. Konanie pred týmto súdom formou neverejného zasadnutia (sp. zn. 2 To 206/97) bolo vytýčené na 16. júl 1997. Ešte pred jeho uskutočnením sudcovia trestnoprávneho úseku Krajského súdu v Košiciach uplatnili námietku zaujatosti konať v danej veci z dôvodu poznania sa

(príp. priateľstva) s bratom Mgr. D. K. JUDr. M. K., ktorý je tiež sudcom tohoto krajského súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol 23. apríla 1997 o odňatí veci Krajskému súdu v Košiciach a o jej prikázaní na konanie Krajskému súdu v Žiline. Rozhodnutie o odňatí a prikázaní veci bolo Krajskému súdu v Košiciach doručené 6. júna 1996 a v Žiline 12. júna 1997 spolu so spisom Mgr. D. K.. Krajský súd v Žiline 16. júla 1997 rozsudok Okresného súdu Košice I zrušil a vrátil mu vec na opätovné prejednanie a rozhodnutie. Rozsudok i spis bol súdu prvého stupňa doručený začiatkom augusta 1997. Okresný súd Košice I na podnet JUDr. L. D. (zákonného sudcu Mgr. D. K.) požiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky o pridelenie veci inému súdu; tento však rozhodol o tom, že Okresný súd Košice I je povinný ďalej konať.

Okresný prokurátor Košice I 6. októbra 1997 vychádzajúc z rozhodnutia Krajského súdu v Žiline zo 16. júla 1997 požiadal Okresný súd Košice I, aby mu bol oznámený nový termín pojednávania na tomto súde vo veci obvineného Mgr. D. K.

Navrhovateľ Mgr. D. K. v liste doručenom ústavnému súdu 7. septembra 1998, ktorého prílohou bolo splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie v konaní o danej veci pred ústavným súdom, uviedol, že „dodnes mi nebolo doručené rozhodnutie odvolacieho súdu o mojom odvolaní (t. z. 21 mesiacov), a to napriek mojej sťažnosti, žiadosti a odpovedi - označených vo Vašom uznesení z 25.8.1998 č. I. ÚS 53/98. Pripomínam už iba, že v dôsledku nečinnosti OS Košice I mi bola odňatá možnosť požiadať o prípadné podmienené upustenie od výkonu zákazu činnosti (prípadného) viesť všetky druhy mot. vozidiel nenávratne, ako aj odňatá možnosť vrátiť mi vodičský preukaz po prípadnom výkone trestu ZČ s prihliadnutím na obsah môjho odvolania, pre nevykonanie ktorého navrhnutého dokazovania právoplatnosť rozhodnutia súdu je v nedohľadne“.

II.

1. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdneho alebo iného orgánu. K naplneniu tohto práva dochádza

najčastejšie právoplatným rozhodnutím (II. ÚS 26/95), prípadne aj vykonaním takéhoto rozhodnutia (I. ÚS 70/98).

Čas na konanie bez zbytočných prietáhov nie je možné presne ohraničiť. Neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej konanie (postup) štátneho orgánu môže mať povahu zbytočných prietáhov v konaní. Rýchlosť a účinnosť konania je objektívne podmienená charakterom prejednávanej veci. Dĺžka konania môže svedčiť nielen o zbytočných prietáhoch v konaní, ale aj o zložitosti veci. Preto je potrebné rozlíšiť konanie pomalé a neúčinné, to znamená konanie so zbytočnými prietáhami a konanie, ktoré trvá dlho z dôvodu zložitosti prejednávanej veci. Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodovanie veci. Ďalšími kritériami, ktoré ústavný súd zobral do úvahy, bolo správanie sa samotného účastníka súdneho konania a postup Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 1 T 94/96.

Ústavný súd v tomto smere posudzoval najmä postup vo veci obvineného Mgr. D. K. po podaní jeho odvolania proti rozsudku Okresného súdu Košice I podľa pokynov Krajského súdu v Žiline. Išlo najmä o doplnenie znaleckých posudkov podľa pokynov Krajského súdu v Žiline, ktoré však Okresný súd Košice I nedokázal zabezpečiť od doručenia rozhodnutia tohto súdu 28. júla 1997 do 16. septembra 1998, t.j. počas 14 mesiacov, od kedy bol známy názor Krajského súdu v Žiline na spôsob doplnenia dokazovania pre rozhodnutie vo veci samej. Táto skutočnosť vyplynula aj z vyjadrenia predsedu Okresného súdu Košice I k podnetu Mgr. D. K.

Ako vyplýva z ustanovenia § 109 Trestného poriadku, ak je znalecký posudok nejasný alebo neúplný a požiadanie súdu o vysvetlenie, príp. jeho doplnenie nevedie k výsledku, príberie sa iný znalec. Opakované výzvy súdu „na doplnenie posudku, resp. na jeho opätovné vypracovanie“ nepredstavovali vhodné opatrenie na zabezpečenie včasného rozhodnutia vo veci. Znalecký posudok treba považovať za taký dôkaz, ktorý musí zabezpečiť (a teda v tomto smere aktívne konať) aj ten sudca, o vylúčení ktorého sa rozhoduje (§ 31 ods. 2 v spojení s § 109 Trestného

poriadku), čo dokazuje aj konanie prvého zákonného sudcu po uplatnení námietky svojej zaujatosti.

V tejto súvislosti nemožno opomenúť, že už v konaní pred Okresným súdom Košice I, v ktorom došlo 17.12.1996 k odsúdeniu Mgr. K., znalecké posudky z odboru dopravy a z odboru súdneho lekárstva neboli doručené konajúcemu súdu včas, ale až po troch mesiacoch (20. októbra 1996) od prvej výzvy súdu zo 17.6.1996. Tento stav bol zapríčinený aj tým, že sudca neurčil konkrétnu lehotu na ich vypracovanie, ale požadoval ich spracovanie len nekonkrétne „v čo najkratšom čase“. Je zrejmé, že doplnenie už vypracovaného znaleckého posudku, ktoré spočívalo len v posúdení tej časti škody, ktorá vznikla v súvislosti s nevyhnutnou opravou havarovaného motorového vozidla, nemožno považovať za osobitne zložitú problematiku pre posúdenie a doplnenie znaleckého posudku, ktoré by si vyžadovalo 3-mesačnú lehotu na predloženie súdu (ako podklad pre rozsudok Okresného súdu Košice I zo 17. decembra 1996).

Ústavný súd posudzujúc konanie Okresného súdu Košice I. vo veci 1 T 94/96 zistil, že priet'ahy v ňom vznikli aj v dôsledku toho, že zákonný sudca, ktorý pôvodne rozhodoval o vine a treste navrhovateľa, vzniesol námietku zaujatosti až po tom, keď mu bola vec vrátená Krajským súdom v Žiline na opätovné prerokovanie a rozhodnutie veci. Argument, že o súrodeneckom vzťahu medzi jeho priateľom JUDr. M. K., sudcom krajského súdu, a obvineným dovtedy nevedel, ústavný súd nepovažoval za postačujúci a primeraný. Zákonný sudca požiadal o odňatie veci Okresnému súdu Košice I a o jej prikázanie inému súdu na konanie a rozhodovanie až 21. októbra 1997 (zaujatosť uplatnili všetci členovia trestného úseku) a po odmietavom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky požiadal o svoje vylúčenie z konania a o jej pridelenie inému sudcovi 3. marca 1998.

Po podaní žiadosti o odňatie veci príslušnému súdu a jej pridelenie inému súdu podľa § 25 Trestného poriadku prvokonajúci sudca 23. októbra 1997 oznámil námestníčke konajúceho súdu, že vyzval znalcov prizvaných súdom k danej veci na doplnenie ich znaleckých posudkov podľa pokynov Krajského súdu v Žiline, a to ako

úkon z jeho strany nevyhnutný na pokračovanie v konaní o predmetnej veci podľa § 31 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku. Znalecké posudky však napriek tomu neboli zabezpečené. Svedčí o tom ďalšie oznámenie, ktoré sudca adresoval podpredsedníčke súdu v čase, keď o odňatí veci Okresnému súdu Košice I nebolo rozhodnuté. Následne sám uplatnil námietku zaujatosti a žiadal o vylúčenie svojej osoby z konania o veci Mgr. D. K. podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku. Uvedené oznámenie o opakovanej výzve znalcom doručil zákonný sudca námestníčke okresného súdu 30. marca 1998. V tento deň odoslal aj výzvu znalcovi z odboru súdneho lekárstva „na doplnenie, resp. opätovné vypracovanie znaleckého posudku“ a znalcovi z odboru dopravy „na odstránenie nedostatkov podľa rozhodnutia Krajského súdu v Žiline“. V čase, keď bola vec pridelená druhému zákonnému sudcovi (1. apríla 1998), ktorý tiež uplatnil námietku svojej zaujatosti (23. apríla 1998), až do jeho vylúčenia uznesením Krajského súdu v Žiline 2 Nt 15/98 zo 17. júna 1998 Okresný súd Košice I nezabezpečil znalecké posudky, a to napriek zneniu § 31 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku, podľa ktorého až do rozhodnutia o vylúčení vykonávajú osoby, o vylúčenie ktorých ide, len tie úkony, ktoré neznesú odklad.

Od doby, kedy bolo súdu prvého stupňa známe rozhodnutie Krajského súdu v Žiline 2 To 308/97, ktorým bol zrušený rozsudok Okresného súdu Košice I 1 T 94/96 a vrátený na opätovné prejednanie a rozhodnutie (28. júla 1997), Okresný súd Košice I nebol spôsobilý zabezpečiť uvedené dôkazné prostriedky až do septembra 1998, keď bola vec pridelená v poradí tretiemu sudcovi. Tento opätovne vyzýval súdnych znalcov, aby svoje posudky upravili a doplnili v zmysle rozhodnutia Krajského súdu v Žiline. Od 27. júla 1997 do septembra 1998 uplynulo 14 mesiacov. Od 1. výzvy po vrátení veci Okresnému súdu Košice I 23. októbra 1997 do septembra 1998 uplynulo 11 mesiacov. Súd konajúci vo veci opakoval tie isté úkony bez toho, aby prijal efektívne opatrenia na zabezpečenie potrebných dôkazných prostriedkov.

Nový sudca, ktorému bola vec pridelená (druhý v poradí), nezabezpečil dodanie znaleckých posudkov podľa pokynov uvedených v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline ani do uplatnenia námietky svojej zaujatosti (23. apríla 1998) a ani do

pridelenia veci tretiemu sudcovi 3. júla 1998. Ten 8. septembra 1998 opätovne zopakoval úkon, ktorý Okresný súd Košice I urobil už 23. októbra 1997 a 30. marca 1998 bez toho, aby využil oprávnenie dané podľa § 109 druhej vety Trestného zákona. Ako je zrejmé z vyjadrenia predsedu Okresného súdu Košice I, posudok z odboru súdneho lekárstva súd nezabezpečil od 28. júla 1997, kedy mu bol rozsudok Krajského súdu v Žiline doručený, do 16. septembra 1998, teda za obdobie 14 mesiacov, pričom výlučne táto skutočnosť „bráni vytýčeniu termínu hlavného pojednávania v súčasnej dobe“.

Ústavný súd posudzoval aj postup Krajského súdu v Košiciach a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pretože zbytočné prietahy v konaní o konkrétnej veci posudzuje ako celok, aj keď miera účasti konajúcich súdov na nich môže byť rôzna.

Odvolacie konanie pred Krajským súdom v Košiciach, ktoré sa malo uskutočniť po podaní odvolania Mgr. D. K., bolo v predmetnej veci vedené pod sp. zn. 2 To 208/97. Neverejné pojednávanie bolo vytýčené na 16. júl 1997. Toto sa však neuskutočnilo, pretože 23. apríla 1997 Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o odňatí veci Krajskému súdu v Košiciach a o jej prikázaní Krajskému súdu v Žiline. Stalo sa tak na základe námietky zaujatosti sudcov trestnoprávneho úseku príslušného Krajského súdu v Košiciach (z dôvodu existencie poznania a priateľstva uvedených sudcov s bratom obvineného, sudcom Krajského súdu v Košiciach). Rozhodnutie Najvyššieho súdu bolo Krajskému súdu v Žiline doručené 6. júna 1997. Uplatnenie námietky zaujatosti samotným sudcom je jeho právom a súd, ktorý je o nej príslušný rozhodnúť, tým garantuje, že vec prejedná nestranný súd. Ústavný súd je toho názoru, že stav právnej neistoty účastníka konania v čase, keď sa nebude v konaní o veci pokračovať, až do rozhodnutia o námietke zaujatosti (sudca, o vylúčení ktorého sa rozhoduje, môže vykonať len úkony, ktoré neznajú odklad - § 31 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) treba čo najskôr odstrániť. Podľa tejto zásady postupoval Krajský súd v Žiline, keď okamžite po doručení trestného spisu 12. júla 1997 začal vo veci konať. Na neverejnom zasadnutí 16. júla 1997 rozhodol a uznesením sp. zn. 2 To 308/97 rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 1 T 94/96 zrušil a vrátil vec na opätovné prejednanie a rozhodnutie tomuto súdu 28. júla 1997.

V primeranej lehote rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky o námietke Okresného súdu Košice I týkajúcej sa zaujatosti všetkých sudcov trestného úseku Okresného súdu Košice I, ktorá mu bola predložená 19. novembra 1997. Najvyšší súd Slovenskej republiky 18. februára 1998 rozhodol tak, že sudcov trestného úseku Okresného súdu Košice I síce z konania vylúčil, ale vec tomuto súdu neodňal, pretože podľa jeho názoru nie sú vo veci zaujatí všetci sudcovia Okresného súdu Košice I.

Ústavný súd v posudzovanom prípade konštatuje, že správaním účastníka konania sa súdny orgán môže zbaviť zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní, len ak v jeho dôsledku došlo k spomaleniu súdneho konania. Pasívne správanie sa účastníka konania, spoľahnutie sa na správnosť a rýchlosť konania sudcu nie je však tou okolnosťou, ktorou možno ospravedlniť nečinnosť alebo neprimerane zdĺhavý postup sudcu. Také pasívne správanie sa účastníka konania, ktoré nebráni sudcovi (inému štátnemu úradníkovi), aby vo veci ďalej konal, nemôže byť dôvodom pre posudzovanie jeho účasti na vzniknutých zbytočných prietahoch v konaní.

Predseda Okresného súdu Košice I vo svojom vyjadrení nezaujal stanovisko k otázke správania sa účastníka konania, ktoré by prípadne mohlo byť dôvodom pomalého konania súdu vo veci. Pozornosť venoval len tomu, že viacerí sudcovia príslušných súdov prvého a druhého stupňa (z trestného úseku dokonca všetci) využili možnosť uplatnenia námietky zaujatosti v konaní o predmetnej veci (z dôvodu priateľských vzťahov s bratom obvineného, prípadne vzťahov vzájomného poznania sa s ním, pretože je sudcom odvolacieho súdu).

Ústavný súd posúdil správanie sa Mgr. D. K. ako účastníka konania v predmetnej veci z hľadiska možného spôsobenia zbytočných prietahov v konaní z jeho strany a zistil, že jeho správanie takéto dôsledky mať nemohlo. Aj keď sa na prvom hlavnom pojednávaní 11. júna 1996 osobne nezúčastnil, súd o tom vopred upovedomil a súhlasil s pojednávaním bez jeho neprítomnosti. Na tomto pojednávaní okrem vypočutia niektorých svedkov súd nariadil doplnenie znaleckého posudku

týkajúceho sa výšky škody vzniknutej v súvislosti s opravou havarovaného motorového vozidla a konanie odročil na neurčito. Mgr. D. K. neprevzal opakované písomné predvolanie na druhé hlavné pojednávanie, ktoré bolo vytýčené na 26. október 1996. Podľa § 202 ods. 2 Trestného poriadku však konajúci súd mohol vo veci rozhodnúť už 26. októbra 1996 bez prítomnosti obvineného. Na toto pojednávanie sa nedostavili všetci predvolaní svedkovia a tiež znalecké posudky neboli spracované dostatočným spôsobom. Z uvedeného dôvodu súd pojednávanie odročil. Neurčením lehoty pre doplnenie znaleckých posudkov však súd prispel k pomalému súdnemu konaniu. Podľa názoru ústavného súdu bolo vecou konajúceho súdu zabezpečiť včas všetky dôkazy potrebné na rozhodnutie hoci aj prijatím rozhodnutia o predvedení svedkov a ustanovením nového znalca. Okresný súd Košice I napokon pojednával a rozhodol bez prítomnosti obvineného 17. decembra 1996.

V konaní o odvolaní už Mgr. D. K. nemal možnosť svojím správaním postup súdov (osobitne Okresného súdu Košice I) takmer vôbec ovplyvniť. Pre (neustále) uplatňovanie námietok zaujatosti sudcov súdov, ktoré boli príslušné o jeho veci konať, sa žiadne pojednávanie od rozhodnutia Krajského súdu v Žiline (28. júla 1997) dosiaľ neuskutočnilo. Okresný súd Košice I nekonal 14 mesiacov a počas plynutia tejto doby nezabezpečil dodanie posudkov od pribraných znalcov.

Ústavný súd konštatoval, že nečinnosť všeobecného súdu nemožno ospravedlniť tým, že v primeranej dobe nemohol byť zabezpečený znalecký posudok. Súd tým, že nestanovil konkrétnu lehotu na vypracovanie znaleckého posudku, nepožiadaval o jeho vypracovanie pôvodne ustanoveného znalca opakovanými žiadosťami ani nevyužil možné zákonné opatrenia prinútiť znalcov k dopracovaniu znaleckého posudku (ustanovenie znalca nového - § 109 Trestného poriadku), spôsobil zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom všeobecného súdu, že niekoľkomesačná nečinnosť (v danom prípade 14 mesiacov) bola spôsobená tým, že zákonný sudca uplatnil námietku svojej zaujatosti. Námietka zaujatosti sudcu nebola

uplatnená včas, teda v pôvodnom konaní o veci na prvom stupni. Týmto súd prvého stupňa spôsobil, že spisový materiál vo veci bol dlhodobo mimo súdu príslušného o nej konať. Navyše v tomto čase konajúci súd bol povinný zabezpečiť dôkaz (znalecký posudok) nevyhnutný pre ďalší postup súdu, výsledkom ktorého by bolo právoplatné rozhodnutie vo veci a odstránenie stavu právnej neistoty a dôsledkov s týmto spojených (§ 109 Tr. poriadku).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že horeuvedeným postupom Okresného súdu Košice I došlo k zbytočným prieťahom vo veci sp. zn. 1 T 94/96 navrhovateľa Mgr. D. K., a tým aj k porušeniu jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 na prerokovanie tejto jeho veci bez zbytočných prieťahov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 1998

JUDr. Ján K l u č k a
predseda senátu